

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 54/21
Люксембург, 15 април 2021 г.

Решение по дело C-30/19
Diskrimineringsombudsmannen/Braathens Regional Aviation AB

Правото на Съюза не допуска национална правна уредба, съгласно която съдът, сезиран с иск за обезщетение, чието основание е твърдяна дискриминация, не може да установява дали такава съществува, когато ответникът се съгласява да изплати исканото обезщетение, без да признава тази дискриминация

Само изплащането на парична сума не може да гарантира ефективна съдебна защита на лице, което иска да се установи, че е било жертва на такава дискриминация

През 2015 г. командирът на шведски вътрешен полет, изпълняван от авиокомпанията Braathens Regional Aviation AB (наричана по-нататък „Braathens“), решава да подложи на допълнителна проверка за сигурност пътник от чилийски произход, пребиваващ в Стокхолм (Швеция).

От името на този пътник — който счита, че е бил подложен на дискриминация по причини, свързани с външния му вид и етническата му принадлежност — Diskrimineringsombudsmannen (омбудсман по въпросите на дискриминацията) иска от Stockholms tingsrätt (Първоинстанционен съд Стокхолм, Швеция) да осъди Braathens да плати на пътника обезщетение за дискриминация.

Braathens се съгласява да изплати исканата сума, без обаче да признава, че е имало дискриминация. Тогава Stockholms tingsrätt я осъжда да заплати тази сума, но обявява за недопустими исканията на Diskrimineringsombudsmannen да постанови установително решение, което да констатира наличието на дискриминация. Този съд приема, че съгласно шведското право е обвързан от признанието на Braathens и че поради това е длъжен да разреши спора, без да проверява дали евентуално е имало дискриминация. След като обжалва неуспешно решението на Stockholms tingsrätt, Diskrimineringsombudsmannen подава жалба пред Högsta domstolen (Върховен съд, Швеция).

Тъй като се пита дали шведското национално законодателство съответства на изискванията на Директива 2000/43¹ относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), който гарантира на всеки право на ефективни правни средства за защита, Högsta domstolen иска от Съда да установи дали в случай че ответникът признае искането на ищеца за обезщетение, съдът все пак трябва да може да провери дали е имало дискриминация, по искане на страната, която счита, че е била обект на такава.

Съображения на Съда

В самото начало Съдът припомня, че целта на Директива 2000/43 е да създаде рамка за борба срещу дискриминацията въз основа на расов признак или етнически произход с оглед на прилагането в държавите членки на принципа на равно третиране. Спазването на този

¹ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 година относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180, 2000 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 20, том 1, стр. 19).

принцип изисква да бъде гарантирана ефективна съдебна защита на правото на равно третиране на лицата, които считат, че са били обект на такава дискриминация, независимо дали действат пряко или чрез асоциация, организация и юридическо лице. Освен това приетият за транспонирането на тази директива режим на санкции в правния ред на държава членка трябва да гарантира ефективна и ефикасна правна защита на произтичащите от нея права. Строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказваните с тях нарушения, като по-специално се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава общият принцип на пропорционалност.

В това отношение Съдът приема, че членове 7 и 15 от Директива 2000/43 във връзка с член 47 от Хартата **не допускат национално законодателство, съгласно което съдът, сезиран с иск за обезщетение, чието основание е твърдение за забранена с тази директива дискриминация, не може да разглежда искането да се установи наличието на тази дискриминация, когато ответникът се съгласява да изплати исканото обезщетение, без обаче да признава, че е имало дискриминация.**

Всъщност, на първо място, от член 7 от Директива 2000/43 следва, че всяко лице, което се счита за жертва на дискриминация въз основа на расов признак или етнически произход, трябва да може — в рамките на процедура, чиято цел е да бъдат предявени правата, произтичащи от принципа на равно третиране — да накара съда да се произнесе относно евентуално нарушаване на тези права, ако ответникът не признае твърдяната дискриминация. При това положение **само изплащането на парична сума не може да гарантира ефективна съдебна защита на лице, което иска да се установи наличието на такова нарушение.**

На второ място, такова национално законодателство противоречи както на функцията да поправят вредата, така и на възпиращата функция, които трябва да изпълняват санкциите, предвидени от държавите членки съгласно член 15 от Директива 2000/43. Всъщност **изплащането на парична сума не е достатъчно, за да се удовлетворят исканията на лице, което преди всичко се стреми да получи — като обезщетение за претърпените неимуществени вреди — признание, че е било жертва на дискриминация.** Освен това **задължението да се изплати парична сума не може да гарантира реално възпиращ ефект по отношение на извършилия дискриминация,** когато, както е в настоящия случай, ответникът оспорва наличието на каквато и да било дискриминация, а счита, че е по-изгодно — от гледна точка на разходи и имидж — да изплати поисканото от ищеца обезщетение. Съдът уточнява също, че възможността за наказателно производство не позволява — поради специфичните цели, които то преследва, и поради присъщите му ограничения — да се преодолее несъответствието на гражданскоправните средства за защита с изискванията на тази директива.

На трето място, Съдът подчертава, че процесуалноправни принципи или съображения, каквито са диспозитивното начало, принципът на процесуална икономия и усилието да се насърчи доброволно уреждане на спора, не могат да поставят под въпрос това тълкуване. Всъщност, от една страна, национално законодателство като разглежданото в главното производство води до това, че контролът върху спора е прехвърлен на ответника, тъй като ищецът вече не може — в случай че ответникът признае плащането на исканото обезщетение — да накара сезирания съд да се произнесе по основанията на искането му, нито да предотврати прекратяването на образуването по инициатива на ищеца производство. От друга страна, националният съд изобщо няма да наруши диспозитивното начало, ако въпреки съгласието на ответника да изплати исканото от ищеца обезщетение, провери дали е налице твърдяната от последния дискриминация или не, като така ще провери основанията на искането за обезщетение, което е част от предмета на спора.

Накрая, на четвърто място, Съдът припомня, че по принцип правото на Съюза не принуждава държавите членки да въведат различни от установените в националното право правни средства за защита пред техните национални съдилища, за да се гарантира защитата на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза. Той обаче отбелязва, че в случая **спазването на правото на Съюза не налага въвеждането на ново**

правно средство за защита, а само изисква националният съд да откаже да приложи процесуална норма, която не му позволява да се произнесе по наличието на твърдяната дискриминация, тъй като тази норма не съответства не само на членове 7 и 15 от Директива 2000/43, но и на член 47 от Хартата. Всъщност тези членове от директивата само конкретизират правото на ефективни правни средства за защита, гарантирано от член 47 от Хартата, който е достатъчен сам по себе си, за да породи за частноправните субекти право, на което те да могат да се позовават в спор между тях.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 4293